Jak tworzyć otwartą i przyjazną społeczność szkolną?

Broszura dla rad rodziców w szkołach podstawowych

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego
Rzeczpospolita Polska
Dofinansowane przez Unię Europejską

Przyjazna szkoła WLKP.
DOBROSTAN

Opracowanie powstało w ramach zadania „Dobrostan Społeczności Szkolnej", o którym mowa w module 2. Rządowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży „Przyjazna szkoła" w latach 2025–2027.

Publikacja sfinansowana w ramach Rządowego programu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027.

Jak tworzyć otwartą i przyjazną społeczność szkolną? Broszura dla rad rodziców w szkołach podstawowych

Copyright by Fundacja Migrant Info Point, 2026
Autorki: Izabela Czerniejewska, Agnieszka Michalak
Korekta: Justyna Knieć
Grafika i skład: eCommerce Team
Wydawca: Fundacja Migrant Info Point
Poznań 2026

MIP MIGRANT INFO POINT
BARKA FUNDACJA POMOCY WZAJEMNEJ
LESZNO dla України
SWAM

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie 4

Czym jest rada rodziców? 5

Jak tworzyć otwartą i przyjazną społeczność szkolną? 11

Czego mogą nie wiedzieć rodzice / opiekunowie prawni uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa o szkole? 14

Migracje i specyfika migracji wojennej 17

Jak wspierać rodziców / opiekunów prawnych z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w środowisku szkolnym? 19

Propozycje działań dla rad rodziców w szkole podstawowej 21

Podsumowanie 25

W skrócie: czym jest rada rodziców? (PL / UKR / RU / ENG / ESP) 26

Wprowadzenie

Drodzy Członkowie i Członkinie rad rodziców!

Ta publikacja powstała, aby wesprzeć Państwa w tworzeniu otwartej i przyjaznej społeczności szkolnej. Każdą szkołę współtworzą uczniowie i uczennice, ich rodzice i opiekunowie prawni oraz osoby w niej pracujące. Szkoła zmienia się wraz z ludźmi – nauczycielami i nauczycielkami, dziećmi oraz ich rodzinami. Gdy pojawiają się osoby mówiące w różnych językach, które przybyły z innych krajów, społeczność szkolna staje się wielokulturowa.

W ostatnich latach nasze szkoły stają się coraz bardziej zróżnicowane kulturowo i wielojęzyczne. Obecność uczniów i uczennic z Ukrainy, Białorusi, Gruzji, Kolumbii czy innych krajów to dziś codzienność. Jako społeczność szkolna jesteśmy gospodarzami szkoły – to od Państwa zależy, czy wszystkie osoby: uczniowie i uczennice, ich rodzice i opiekunowie prawni oraz kadra szkolna będą się czuć bezpiecznie, swobodnie i mile widziani. Mają Państwo wpływ na kulturę otwartości w społeczności szkolnej.

Jako rada rodziców zostali Państwo wybrani do reprezentowania wszystkich rodziców i opiekunów prawnych. Są Państwo głosem całej tej grupy, również rodzin dzieci pochodzących z innych krajów. Jak zadbać o to, by ten głos był naprawdę reprezentowany? Jak włączać potrzeby różnych grup uczniów i ich rodzin? Jak wykorzystać potencjał, jaki niesie różnorodność kulturowa?

Mamy nadzieję, że ta publikacja zachęci Państwa do podejmowania działań na rzecz otwartej, różnorodnej i włączającej społeczności szkolnej, która uwzględnia potrzeby wszystkich, zarówno tych funkcjonujących w niej od lat, jak i tych dopiero ją poznających.

Publikacja powstała w ramach rządowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży „Przyjazna szkoła" w latach 2025–2027, moduł 2. – Dobrostan społeczności szkolnej. Celem programu jest wspieranie wielkopolskich społeczności szkolnych w obszarze między innymi dobrostanu psychicznego, edukacyjnego, społecznego. Działania kierowane są do uczniów i uczennic, rodziców i opiekunów prawnych oraz kadry szkół wielokulturowych.

Życzymy Państwu otwartości i wielu dobrych doświadczeń we wspólnym budowaniu przyjaznej szkoły.

Izabela Czerniejewska i Agnieszka Michalak

oraz zespół Fundacji Migrant Info Point

Czym jest rada rodziców?

Zgodnie z oficjalną definicją rada rodziców jest demokratycznie wybraną grupą rodziców i opiekunów, która reprezentuje Państwa przed dyrekcją, nauczycielami, a nawet przed urzędem gminy czy kuratorium oświaty.

To wersja oficjalna. A jak jest naprawdę?

Prawda jest taka, że rada rodziców to **najpotężniejsze i najbardziej niedoceniane narzędzie, jakie mamy w rękach my, rodzice**. To grupa ludzi, która ma realną, prawną moc, by zmieniać szkołę od środka. Nie jest to żaden „sztywny komitet od zbierania składek", ale Państwa oficjalny głos i partner dla dyrekcji szkoły.

Działając w radzie, mogą Państwo stworzyć miejsce, w którym Państwa dzieci czują się dobrze i chętnie spędzają czas. Bo szkoła to nie tylko ściany, ławki i podstawa programowa. Szkoła to rodzice i opiekunowie wraz z nauczycielami i dziećmi – to Państwo wspólnie decydują, jaka ta szkoła będzie.

Wybór do rady rodziców. Jak to działa?

Wybory do rady rodziców to szybka i prosta droga, by mieć realny wpływ na to, co dzieje się w szkole. Wszystko opiera się na jasnych zasadach demokratycznych, które gwarantuje prawo oświatowe. Na jednym z pierwszych zebrań wybierana jest tak zwana trójka klasowa: **przewodniczący**, **zastępca** i **skarbnik**. Jedno dziecko to jeden głos niezależnie od tego, czy na zebraniu jest jeden rodzic / opiekun prawny, czy oboje.

Przedstawiciele i przedstawicielki wszystkich klas tworzą potem jeden ogólnoszkolny zespół – radę rodziców. W większości szkół klasę reprezentuje **jedna osoba z trójki klasowej**, choć dokładne zasady mogą wynikać ze statutu szkoły. Dzięki temu skład rady zwykle odpowiada liczbie klas, ale nie jest to sztywna reguła – niektóre szkoły dopuszczają dodatkowych członków lub członkinie, jeśli rodzice i opiekunowie prawni tak zdecydują.

Spośród osób tworzących radę wybiera się **prezydium**, czyli przewodniczącego, sekretarza i skarbnika. To oni dbają o organizację pracy Rady, kontakt z dyrekcją i koordynowanie różnych działań: od inicjatyw integracyjnych po wnioski dotyczące funkcjonowania szkoły. Działa także **komisja rewizyjna**, która pilnuje przejrzystości finansów rady, czyli środków pochodzących z dobrowolnych składek rodziców / opiekunów prawnych.

Rada rodziców, podobnie jak trójki klasowe, jest wybierana **co roku** na pierwszych zebraniach. Nie trzeba być w trójce klasowej, by dołączyć do rady. Niektóre placówki pozwalają rodzicom na wybranie zupełnie innego reprezentanta klasy.

Często zdarza się, że z roku na rok wybierane są te same osoby. Mają już doświadczenie, znają zasady działania i chętnie kontynuują pracę aż do momentu, gdy ich dzieci kończą edukację w danej szkole.

W ten sposób Państwa klasa zyskuje oficjalnych rzeczników i rzeczniczki, którzy niosą Państwa głos dalej. Jeśli chcą mieć Państwo realny wpływ na szkolny budżet, bezpieczeństwo uczniów czy organizację dodatkowych inicjatyw, należy zgłosić swoją kandydaturę do trójki klasowej. To najprostsza droga, by zamiast przyglądać się z boku, zacząć skutecznie współtworzyć szkolną rzeczywistość.

Cele i zadania, czyli po co nam właściwie ta rada?

Aby szkoła była dla dzieci miejscem bezpiecznym, wspierającym i przyjaznym, potrzebne są rozmowy, wymiana doświadczeń i współpraca. Rada rodziców pełni funkcję łącznika między rodzicami a szkołą, która przekazuje ich opinie, pomysły i potrzeby. Dbają Państwo o to, by głos rodziców był naprawdę słyszany wszędzie tam, gdzie zapadają ważne decyzje dotyczące funkcjonowania szkoły i dobrostanu uczniów.

Skarbnica wiedzy dla „nowych" (i nie tylko!)

Rada rodziców to także świetne źródło informacji i wsparcia dla rodziców / opiekunów prawnych dopiero poznających szkołę – zarówno tych, których dzieci zaczynają naukę w pierwszej klasie, jak i tych, którzy dołączają w trakcie roku szkolnego. Doświadczeni członkowie i członkinie rady wiedzą o tej placówce niemal wszystko, a wiedza ta w praktyce umożliwia bezcenną pomoc.

Oto kilka przykładów, w czym może pomóc rada rodziców:

- podpowie, do kogo najlepiej się zwrócić z konkretną sprawą (np. do którego pedagoga, psychologa czy wicedyrektora), aby od razu trafić pod właściwy adres;
- pomoże zrozumieć, jak działają szkolne systemy i regulaminy: od zasad usprawiedliwiania nieobecności po zapisy na obiady czy świetlicę;
- ma wiedzę, które koła zainteresowań w szkole są najbardziej oblegane, jak wyglądają i kiedy ruszają zapisy, ale może również zawnioskować o utworzenie nowych;
- dla kogoś, kto pierwszy raz widzi polski e-dziennik (np. Vulcan czy Librus), konfiguracja powiadomień bywa wyzwaniem; członkowie i członkinie rady działają czasami jak pogotowie techniczne dla innych rodziców.

Takie formy wsparcia są często na wagę złota, szczególnie dla rodzin, które dopiero dołączają do społeczności szkolnej, w tym rodziców / opiekunów prawnych i uczniów z innych krajów. Polski system szkolny może być dla nich całkowicie nieznany. W takich sytuacjach rada rodziców może pomóc przełamać barierę językową, wytłumaczyć zawiłe zasady oraz wspierać tworzenie dobrej atmosfery i współpracy.

Co tak naprawdę może zrobić rada rodziców?

Wpływ rady rodziców na szkołę nie jest tylko teoretyczny. Polskie prawo oświatowe wyposaża rady rodziców w trzy konkretne, silne narzędzia decyzyjne i opiniodawcze:

1. Decydowanie o kierunku wychowania (Program Wychowawczo-Profilaktyczny)

Szkoła nie może samodzielnie wdrożyć najważniejszego dokumentu dotyczącego profilaktyki i wychowania bez oficjalnej zgody rodziców / opiekunów prawnych. Rada rodziców wspólnie z kadrą pedagogiczną decyduje, w jaki sposób placówka dba o bezpieczeństwo uczniów, jak przeciwdziała hejtowi, agresji rówieśniczej czy uzależnieniom. Mają Państwo realny wpływ na to, jakie wartości są promowane w szkole każdego dnia.

2. Oficjalna ocena pracy nauczycieli i dyrekcji

Głos rodziców / opiekunów prawnych ma bezpośrednie znaczenie w procedurach kadrowych. Kiedy nauczyciel ubiega się o awans zawodowy lub gdy ocenie poddawana jest praca dyrektora, szkoła ma prawny obowiązek uzyskania pisemnej opinii od rady rodziców. Dzięki temu rady rodziców mogą oficjalnie docenić i wesprzeć świetne inicjatywy pedagogów, ale też formalnie zasygnalizować obszary, które wymagają interwencji lub poprawy.

3. Prawo do zgłaszania zmian (inicjatywa i wnioskowanie)

Rada rodziców może w każdej chwili wystąpić z oficjalnym wnioskiem do dyrekcji, urzędu gminy/miasta, a nawet kuratorium w każdej sprawie związanej z funkcjonowaniem szkoły. Uważają Państwo, że szkoła potrzebuje bezpieczniejszego przejścia dla pieszych w swoim sąsiedztwie, zmiany menu w stołówce, montażu szafek na ciężkie podręczniki czy korekty systemu oceniania? Pojedynczemu rodzicowi / opiekunowi prawnemu trudniej się przebić ze swoimi postulatami, ale kiedy formalny wniosek składa rada rodziców, dyrekcja ma obowiązek podjąć oficjalny dialog. To jest właśnie realna sprawczość rady.

> Warto pamiętać, że rada rodziców nie wyręcza szkoły w jej codziennych obowiązkach, ale jest ważnym partnerem we wspólnym działaniu na rzecz uczniów. Reprezentuje głos rodziców, doradza, przedstawia pomysły i potrzeby, współpracuje z dyrekcją i nauczycielami oraz wspiera inicjatywy służące całej społeczności szkolnej. Nie chodzi więc o to, żeby robić coś za szkołę, ale żeby razem szukać najlepszych rozwiązań dla całej społeczności szkolnej. Siła rady rodziców to zaangażowanie, doświadczenie i dobra współpraca - z poszanowaniem ról i odpowiedzialności każdej ze stron.

Budżet rady rodziców, czyli jak małe kwoty robią wielkie rzeczy?

Fundusze rady rodziców pochodzą z dobrowolnych składek rodziców i opiekunów prawnych. Wpłaty są całkowicie opcjonalne – nikt nie może do nich zmuszać ani uzależniać od nich kwestii formalnych takich jak wydanie świadectwa czy legitymacji szkolnej.

Zebrane środki nie są przeznaczane na pokrycie kosztów energii elektrycznej, remonty klas czy bieżące utrzymanie budynku – za te rzeczy odpowiada urząd gminy lub miasta. Fundusz rady rodziców to w całości środki rodziców i opiekunów prawnych, którymi zarządza wybrana reprezentacja. Przepisy jasno określają, że mogą być one wydane wyłącznie na wspieranie uczniów i uczennic oraz na działalność dydaktyczną, opiekuńczą i wychowawczą szkoły.

W praktyce fundusze te pozwalają na realizację wielu różnorodnych przedsięwzięć, które bezpośrednio przekładają się na codzienne życie uczniów. Rada rodziców bardzo często finansuje nagrody, książki, medale i dyplomy wręczane na koniec roku szkolnego za wysokie wyniki w nauce, osiągnięcia sportowe, artystyczne czy zaangażowanie w wolontariat. Ze składek pokrywane są również koszty organizacji imprez i wydarzeń, takich jak mikołajki, Dzień Dziecka, uroczyste pasowanie na ucznia czy integracyjne festyny dla całych rodzin.

Dzięki funduszowi zyskują Państwo realne narzędzie do tego, by dać dzieciom coś więcej niż tylko standardowe lekcje. Mogą Państwo wziąć sprawy w swoje ręce i sfinansować inicjatywy, które umilą i uatrakcyjnią im czas spędzony w szkole.

Kto powinien reprezentować nas w radzie rodziców?

Nie istnieje żaden profil kandydata – szkoła jako społeczność jest różnorodna i dokładnie taka sama powinna być rada rodziców. Najlepiej sprawdzają się w niej osoby otwarte, które potrafią słuchać innych, ponieważ reprezentant klasy ma za zadanie zbierać opinie od wszystkich rodziców i opiekunów prawnych ze swojej klasy, a nie tylko forsować własne, prywatne zdanie.

W tym zespole kluczowe jest nastawienie na konkretne rozwiązania. Konstruktywna krytyka bywa potrzebna, jednak w codziennym działaniu rady najbardziej liczy się sprawczość. Gdy pojawia się problem, zamiast tracić energię na narzekanie, zadajemy sobie pytanie: „Jak możemy to wspólnie naprawić?".

Dużym atutem rady jest również różnorodność talentów, zawodów i pasji jej członków i członkiń. W równej mierze potrzebne są osoby z zacięciem organizacyjnym, prawnym, finansowym i te z wyobraźnią artystyczną. Każda para rąk do pracy, unikalne umiejętności i odmienne perspektywy są w tym zespole na wagę złota, ponieważ pozwalają sprawniej i skuteczniej realizować pomysły z myślą o dzieciach.

Rodzice z innych krajów w radzie rodziców – dlaczego warto?

Świat dynamicznie się zmienia, a nasze szkoły stają się coraz bardziej wielokulturowe. Jeśli w danej placówce choćby 10% społeczności stanowią uczniowie i uczennice z innych krajów – na przykład z Ukrainy, Białorusi, Kolumbii czy innych zakątków świata – zaproszenie ich opiekunów do grona rady rodziców to nie tylko miły gest, ale przede wszystkim ogromna korzyść i realna potrzeba.

Obecność międzynarodowych przedstawicieli i przedstawicielek pozwala również na bieżąco unikać wielu nieporozumień.

Rodzice i opiekunowie prawni, którzy dopiero poznają polski system edukacji, czasem nie rozumieją zasad obowiązujących w szkole – nie dlatego, że są one trudne, tylko w ich krajach są one inne. W takich sytuacjach łatwo o stres, niepewność albo błędne interpretacje i nieporozumienia.

Zaangażowany w pracę rady obcokrajowiec staje się w takich momentach naturalnym łącznikiem, który potrafi wytłumaczyć intencje i zasady działania szkoły swojej grupie narodowej.

Ponadto tacy rodzice / opiekunowie prawni przynoszą ze sobą świeżą perspektywę i nowe pomysły. Ponieważ systemy edukacji w ich ojczystych krajach często wyglądają zupełnie inaczej, mogą oni zaproponować rozwiązania, na które sami byśmy nie wpadli – od ciekawych tradycji szkolnych, przez pomysły na wydarzenia, po sprawdzone metody integracji.

Taka współpraca to lekcja prawdziwej integracji w praktyce dla rodziców. Kiedy dzieci widzą, że ich rodzice wspólnie projektują szkolną rzeczywistość na równych prawach, zyskują silne przekonanie, że należą do szkolnej społeczności.

Jak włączyć obcokrajowców, jeśli barierą jest język? Rola konsultanta

Nie każdy rodzic z innego kraju czuje się od razu na siłach, by wejść do oficjalnej trójki klasowej i dyskutować na forum. Często barierę stanowią inny język, nieznajomość środowiska czy nieśmiałość. Aby oszczędzić stresu i presji formalnej, warto stworzyć elastyczną, nieformalną funkcję **konsultanta lub łącznika rady rodziców**. Ta osoba nie musi brać udziału w każdym oficjalnym głosowaniu uchwał – zamiast tego pozostaje w luźnym kontakcie z radą, pomagając jej w bieżących sprawach, takich jak na przykład sugestie zabaw lub tradycyjnych przysmaków, które sprawią największą radość dzieciom z ich kraju w Dniu Dziecka. Konsultant może wspierać radę w przekazywaniu ważnych komunikatów do innych rodziców i opiekunów prawnych poprzez tłumaczenie wiadomości. Może także angażować się w mniejsze, konkretne akcje, takie jak na przykład pomoc przy stoisku z jedzeniem na festynie szkolnym czy współorganizacja warsztatów wielokulturowych.

Kluczem do włączenia i zaangażowania tych osób jest wyjście im naprzeciw już na początku roku szkolnego. Dobrym pomysłem jest organizowanie krótkich, niezobowiązujących spotkań integracyjnych przy kawie i ciastku tydzień lub dwa przed pierwszym oficjalnym zebraniem klasowym. To doskonała okazja, by w luźnej atmosferze porozmawiać o planach na nowy rok, poznać się i pokazać rodzicom z zagranicy, że jesteśmy otwarci na ich obecność. Takie wspólne spotkanie zmniejszy ich lęk przed nieznanym i sprawi, że podczas wyborów do rady znacznie chętniej zgłoszą się do pomocy.

Wsparcie w kryzysach, czyli mediator szkolny

Szkoła to dynamiczny, żywy organizm, w którym konflikty są kwestią naturalną i nieuchronną. Zdarzają się spory na linii uczeń–nauczyciel, sytuacje zbiorowego niezadowolenia rodziców czy problemy rówieśnicze w klasie. Rada rodziców staje się wówczas oficjalnym mediatorem oraz naturalnym rzecznikiem praw uczniów i ich opiekunów.

Ogromną zaletą takiego rozwiązania jest fakt, że rada reprezentuje ogół społeczności. Dzięki temu rodzic lub opiekun prawny nie zostaje sam z trudnościami, jakie spotykają ich dziecko/podopiecznego. Może najpierw zgłosić sprawę do swojej trójki klasowej, a następnie – w przypadku braku porozumienia – bezpośrednio do prezydium rady rodziców, nadając problemowi oficjalny bieg formalny. To właśnie prezydium przejmuje na siebie ciężar prowadzenia rozmów i w bezpiecznym, konstruktywnym dialogu z dyrekcją lub radą pedagogiczną szuka wyjścia z sytuacji. Silna, mądrze zarządzana rada może rozładować napięcie na wczesnym etapie, zanim niewielki konflikt rówieśniczy czy organizacyjny przerodzi się w poważny kryzys absorbujący wielu ludzi i instytucje.

Podsumowanie

W radzie rodziców najważniejsze jest to, że daje ona nam – dorosłym – realną moc sprawczą. Pokazuje, że zamiast jedynie przyglądać się edukacji z boku, możemy aktywnie i z sukcesem ją współtworzyć. Zaangażowanie w życie szkoły to jedna z najlepszych inwestycji w codzienne samopoczucie naszych dzieci. Angażując się, dajemy im najpiękniejszy możliwy przykład: uczymy je, że warto rozmawiać, współpracować, brać sprawy w swoje ręce i z otwartością budować silną społeczność.

Kiedy rodzice łączą siły z nauczycielami i dyrekcją, szkoła całkowicie zmienia swoje oblicze. Przestaje być tylko budynkiem publicznym, a staje się bezpiecznym, tętniącym życiem i pełnym energii miejscem, w którym każdy – bez względu na pochodzenie czy staż w placówce – czuje się ważny i słyszany.

Jak tworzyć otwartą i przyjazną społeczność szkolną?

Budowanie otwartej i przyjaznej społeczności szkolnej to proces, który wymaga zaangażowania wielu osób: dyrekcji, kadry szkolnej, uczniów i uczennic oraz rodziców i opiekunów prawnych. Każdy w szkole odgrywa swoją rolę: naucza, zarządza, wspiera, wychowuje, ale też uczy się, zdobywa wiedzę, nawiązuje relacje i przyjaźnie. Te osoby mają swój warsztat pracy, zainteresowania, inne techniki uczenia się i zapamiętywania, różną gotowość do poznawania innych. To wszystko tworzy kulturę szkoły.

Szkoła jest miejscem spotkania ludzi, którzy mają różne doświadczenia, potrzeby i historie. Te osoby być może nigdy nie spotkałyby się w innych okolicznościach. Wielokulturowa społeczność szkolna niesie ze sobą dodatkowe zadania. Różnice językowe, nieznajomość zasad panujących w szkole czy odmienność doświadczeń mogą prowadzić do nieporozumień (a nawet konfliktów), trudności w komunikacji lub długich dyskusji, zanim uda się wypracować wspólne rozwiązania.

Różnorodność może się stać największym atutem społeczności szkolnej – pod warunkiem, że zostanie świadomie dostrzeżona, doceniona i będzie wspierana. W waszej wielokulturowej szkole możecie ćwiczyć zauważanie perspektywy innych osób, jak również empatię, komunikowanie się prostym i zrozumiałym językiem oraz wyrażanie własnych potrzeb. Najwięcej uczymy się w sytuacjach, w których łączymy troskę o innych z dbałością o własne potrzeby.

Podstawą takiej wspólnoty są takie wartości, jak: szacunek, otwartość, różnorodność i empatia. Warto je konsekwentnie promować zarówno wśród uczniów, jak i rodziców / opiekunów prawnych. Można to robić poprzez rozmowy, wspólne działania, wydarzenia szkolne i inicjatywy integracyjne. Szkoła powinna być miejscem, w którym każdy czuje się zauważany i traktowany z godnością niezależnie od pochodzenia, języka czy sytuacji życiowej.

Istotnym elementem budowania przyjaznej społeczności jest **reagowanie na przejawy wykluczenia, dyskryminacji i stereotypów.** Ważne, aby takie sytuacje nie były bagatelizowane. Szybka i adekwatna reakcja dorosłych – nauczycieli i rodziców / opiekunów prawnych – pokazuje dzieciom, że szkoła jest przestrzenią bezpieczną, w której obowiązują jasne zasady oparte na wzajemnym szacunku. Uczmy dzieci rozpoznawania uprzedzeń i przeciwdziałania im. Pokazujmy, że czyny mają swoje konsekwencje. Zwracajmy uwagę na słowa, których używają dzieci w stosunku do siebie, reagujmy na hejt w każdej jego postaci, nie śmiejmy się z żartów, które mogą kogoś krzywdzić lub ośmieszyć.

Różnice kulturowe to nie tylko tradycje świąteczne. Otwarta szkoła uwzględnia potrzeby różnych grup, między innymi te wynikające z różnic kulturowych, językowych czy religijnych. W praktyce może to oznaczać uwzględnianie świąt ważnych dla różnych społeczności,

wyjaśnianie znaczenia i funkcji obyczajów obchodzonych w Polsce, gotowość do odpowiadania na pytania o zwyczaje świąteczne, symbole religijne czy narodowe oraz otwartość na poznawanie tradycji innych. Celebrowanie świąt (związanych z kulturą polską lub innego kraju) zdarza się jednak sporadycznie. Na co dzień otwartość na różnorodność objawia się ciekawością. W takiej atmosferze łatwiej zapytać „jak jest u was?", znaleźć czas, żeby posłuchać i docenić różnorodność doświadczeń uczniów i uczennic.

Wszyscy nowi uczniowie i uczennice oraz ich rodzice / opiekunowie prawni mają pytania dotyczące szkoły. Nie każdy/każda z nich będzie mieć dość odwagi, by zadawać pytania i komunikować, gdy czegoś nie rozumie. Dostępność i prostota informacji o szkole mają zatem kluczowe znaczenie. Rodzice i opiekunowie prawni powinni mieć realny dostęp do komunikatów ze szkoły – w formie dla nich zrozumiałej. Warto dbać o to, by informacje były przekazywane w sposób prosty, w miarę możliwości także w innych językach. Pomocne są różne kanały komunikacji: dziennik elektroniczny, grupy rodziców w mediach społecznościowych, spotkania informacyjne czy materiały pisemne. Dzięki temu więcej osób może aktywnie uczestniczyć w życiu szkoły i czuć się pewniej, również podczas zebrań.

Ważnym zadaniem szkoły i rady rodziców jest **budowanie poczucia bezpieczeństwa i przynależności każdego dziecka**. Uczeń i uczennica, którzy czują się akceptowani i rozumiani, łatwiej się uczą, nawiązują relacje i rozwijają swoje talenty. Warto zwracać uwagę na to, czy wszystkie dzieci mają przestrzeń do wyrażania siebie i czy nie są wykluczane z grupy rówieśniczej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci, które dopiero dołączyły do szkoły, oraz te ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, na przykład nieznające jeszcze języka polskiego w wystarczającym stopniu.

Nieodłącznym elementem budowania wspólnoty jest także wzmacnianie współpracy między rodzicami, nauczycielami i uczniami. Dobra komunikacja, wzajemny szacunek i gotowość do dialogu sprzyjają rozwiązywaniu problemów i budowaniu zaufania. Rada rodziców może pełnić tu szczególną funkcję – jako łącznik między różnymi grupami, jak również „wyłapywacz" potrzeb dzieci.

Warto angażować wszystkich w życie szkoły. Rodziców i opiekunów prawnych dzieci z doświadczeniem migracji można zapraszać do udziału w wydarzeniach, współorganizowania inicjatyw czy dzielenia się własną perspektywą i wiedzą. Szczególnie ważne jest docieranie do tych osób, które mogą się czuć mniej pewnie, na przykład z powodu bariery językowej lub różnic kulturowych. Dysponują one bowiem zasobami, których inni rodzice nie będą mieli, takimi jak: wielojęzyczność w domu, doświadczenie pracy w różnych zawodach (często obcokrajowcy w swoich krajach pochodzenia wykonywali inny zawód niż w Polsce) czy doświadczenie ucieczki przed wojną.

Tworzenie otwartej i przyjaznej społeczności szkolnej nie jest działaniem jednorazowym, tylko długofalowym procesem. Wymaga uważności, współpracy i gotowości do uczenia się od siebie nawzajem. Jako rodzice mamy możliwość oddziaływania na nasze dzieci, ale także mamy moc wpływania na kulturę społeczności szkolnej. Warto z tego skorzystać.

Sprawdź, co wiesz...

Zbierz informacje na temat swojej wielokulturowej społeczności szkolnej

- ☐ Czy w Państwa szkole są uczniowie, którzy mieszkali za granicą?

  _____

- ☐ Ilu uczniów z innych krajów uczy się w Państwa szkole?

  _____

- ☐ Ilu nowych uczniów jest w klasach pierwszych, a ilu w starszych?

  _____

- ☐ W ilu językach pierwszych mówią uczniowie? Jakie to języki?

  _____

- ☐ Z iloma rodzicami lub opiekunami prawnymi mamy wspólny język komunikacji (np. polski, angielski, inny)?

  _____

- ☐ Co w naszej szkole może być niezrozumiałe dla nowych rodzin?

  _____

- ☐ Jakie zasady, zwyczaje, skróty lub inne kwestie wymagają wyjaśnienia?

  _____

- ☐ Jakie trudności mogą mieć osoby nieznające języka polskiego?

  _____

- ☐ Czy wśród kadry szkolnej są osoby pochodzące z innych krajów lub mające doświadczenie migracji?

  _____

W jakim stopniu odpowiedzi wpływają na kwestie, którymi mogą się Państwo zająć jako rada rodziców?

_____

Jakie inne potrzeby mogą mieć dzieci z doświadczeniem migracji/uchodźstwa w Państwa szkole?

_____

Czy uważają Państwo, że rodzice z doświadczeniem migracji powinni mieć swojego reprezentanta w radzie rodziców w Państwa szkole?

_____

Czego mogą nie wiedzieć rodzice i opiekunowie prawni uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa o szkole?

Dla wielu rodzin, które przyjechały do Polski z innych krajów, system edukacji i sposób funkcjonowania szkoły są nowe i nie zawsze zrozumiałe. Różnice nie zawsze wynikają z odmiennej kultury – czasem z odmiennych systemów edukacyjnych. Niektóre różnice wynikają także z braku odpowiedników w jednym lub drugim systemie.

Jednym z pierwszych wyzwań może być **zrozumienie, jak działa polski system edukacji**. Obejmuje on różne etapy: od wychowania przedszkolnego (w tym tak zwanej zerówki), przez szkołę podstawową, po szkoły ponadpodstawowe. Dla wielu rodziców i opiekunów prawnych nowe mogą być również: zasady rejonizacji (czyli przypisania szkoły do miejsca zamieszkania), system oceniania, w tym oceny z zachowania, a także organizacja roku szkolnego – podział na semestry, ferie zimowe i wakacje letnie. To wszystko wpływa na codzienne funkcjonowanie dzieci i planowanie życia rodzinnego.

Nie zawsze zrozumiałe są także **najważniejsze dokumenty regulujące życie szkoły**, takie jak statut szkoły, który określa między innymi prawa i obowiązki uczniów, zasady oceniania, sposoby reagowania w trudnych sytuacjach czy organizacji pracy szkoły. Dla wielu rodziców i opiekunów prawnych ten dokument może być trudny językowo i formalnie, dlatego warto pomagać w jego wyjaśnianiu lub wskazywać najważniejsze jego elementy. Warto rozważyć przygotowanie najistotniejszych tematów ze statutu w punktach, w formie prezentacji z wykorzystaniem języka prostego.

Istotna jest również wiedza, kto tworzy szkolną społeczność od strony organizacyjnej. **Rada pedagogiczna** to nie tylko nauczyciele, ale także dyrektor, psycholog, pedagog szkolny i inni specjaliści. Każda z tych osób pełni określoną funkcję i może być wsparciem zarówno dla ucznia, jak i jego rodziny. Rodzice / opiekunowie prawni mogą nie wiedzieć, kiedy powinni się udać do dyrektora szkoły, a kiedy do wychowawcy lub psychologa / pedagoga szkolnego. W niektórych krajach dostęp do psychologa szkolnego lub wsparcia pedagogicznego nie jest standardem, dlatego warto wyraźnie komunikować możliwości, jakie oferuje szkoła i instytucje współpracujące.

Polska szkoła zapewnia różnorodne formy wsparcia. **Uczniowie i uczennice mogą korzystać między innymi z zajęć wyrównawczych, dodatkowych lekcji języka polskiego jako obcego, pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub asystenta międzykulturowego** (jeśli jest dostępny w danej placówce). Pomoc oferowana jest także rodzicom i opiekunom prawnym

w formie rozmowy z wychowawcą, konsultacji ze specjalistami czy wsparcia w rozwiązywaniu trudności.

Osoby przyjeżdżające z innych krajów mogą nie wiedzieć o wsparciu, z którego mogą skorzystać, ani w jaki sposób zgłosić swoją potrzebę. Często nie znają **instytucji, do których można zwrócić się o pomoc**, takich jak poradnia psychologiczno-pedagogiczna czy poradnia zdrowia psychicznego lub Rzecznik Praw Ucznia.

Wyzwaniem bywa również **komunikacja ze szkołą**. W Polsce powszechnie korzysta się z dzienników elektronicznych, w których zamieszczane są informacje o ocenach, frekwencji, wydarzeniach oraz ogłoszenia. Dla rodziców i opiekunów prawnych, którzy nie znają języka polskiego lub nie korzystali wcześniej z takich narzędzi, może to stanowić dodatkową trudność. Duże znaczenie mają także zebrania rodziców i indywidualne spotkania z nauczycielami, które często wymagają aktywnego udziału i zadawania pytań.

Nie wszystkie elementy życia szkolnego są w pełni zrozumiałe dla nowych rodzin. **Świetlica szkolna, stołówka czy biblioteka** to miejsca, które pełnią ważne funkcje: stanowią formę wsparcia w opiece nad dziećmi, dbają o ich rozwój i codzienne funkcjonowanie. Korzystanie z nich może się wiązać z przestrzeganiem określonych zasad, dostosowania się do godzin otwarcia lub uiszczania opłat – to wszystko warto jasno komunikować i tłumaczyć.

Różnice mogą także dotyczyć obszaru **relacji między szkołą a rodzicami / opiekunami prawnymi**. W polskim systemie edukacji często oczekuje się aktywności rodziców / opiekunów prawnych: uczestnictwa w zebraniach, bieżącego kontaktu z nauczycielami, a także wspierania dziecka w nauce, na przykład poprzez pomoc w odrabianiu prac domowych. W klasie jest powoływana tak zwana trójka klasowa, a na poziomie szkoły rada rodziców – to też może być nowość. W niektórych krajach rola rodzica w edukacji szkolnej jest mniej bezpośrednia, dlatego te oczekiwania mogą dla osób cudzoziemskich okazać się zaskoczeniem lub być niejasne.

Checklista dla nowych rodziców / opiekunów prawnych uczniów z doświadczeniem migracji

Chcę się dowiedzieć o:

- ☐ zasadach funkcjonowania polskiego systemu edukacji i jego etapach,
- ☐ systemie oceniania, w tym ocenianiu zachowania,
- ☐ organizacji roku szkolnego (semestry, ferie, wakacje),
- ☐ najważniejszych zasadach wynikających ze statutu szkoły,
- ☐ osobach, do których mogę się zwrócić w szkole (wychowawca, dyrektor, psycholog, pedagog),
- ☐ dostępnych formach wsparcia dla ucznia i rodziny w szkole,
- ☐ sposobie korzystania z dziennika elektronicznego,
- ☐ udziale w zebraniach i formach kontaktu z nauczycielami,
- ☐ zasadach funkcjonowania świetlicy, stołówki i biblioteki szkolnej,
- ☐ oczekiwanej roli i zaangażowaniu rodzica w edukację dziecka,
- ☐ możliwościach kontaktu z innymi rodzicami (grupa klasowa, inicjatywy klasowe i szkolne),
- ☐ możliwościach uzyskania pomocy poza szkołą,
- ☐ tym, czym jest rada rodziców i jak można się włączyć w jej działania.

Migracje i specyfika migracji wojennej

Coraz częściej do dzisiejszych szkół trafiają dzieci i rodziny z doświadczeniem migracji i/lub uchodźstwa. Warto rozumieć podstawowe pojęcia i sytuacje, w jakich mogą się znajdować te osoby, aby lepiej budować wspierającą i włączającą społeczność szkolną.

Osoba z doświadczeniem migracyjnym to ktoś, kto zmienił kraj zamieszkania – z różnych powodów, takich jak praca, edukacja, sytuacja rodzinna czy wojna.

Osoba z doświadczeniem uchodźstwa została zmuszona do opuszczenia swojego kraju z powodu prześladowań lub zagrożenia dla życia i zdrowia.

Warto pamiętać, że **każda osoba niesie swoją historię** – czasami prostą, bo decyzja o wyjeździe na przykład zapadła jeszcze przed wojną, innym razem trudną. Osoby, które doświadczyły wojny, przemocy, ucieczki czy straty, są obciążone smutnymi, a niekiedy tragicznymi historiami, przeżywają żałobę i mogą jeszcze przez wiele miesięcy, a nawet lat odczuwać szok kulturowy lub przeżywać traumę. W nowym miejscu chcą jednak ułożyć sobie życie: czuć się bezpiecznie, pracować, uczyć się i rozwijać.

Rodziny z doświadczeniem migracji, a szczególnie uchodźstwa, mogą się mierzyć z wieloma wyzwaniami. **Nowy kraj** oznacza konieczność odnalezienia się w nieznanym systemie: prawnym, edukacyjnym i społecznym. **Trudności formalno-prawne** związane z pobytem, pracą czy dostępem do świadczeń mogą być stresujące i czasochłonne. Dla rodziców / opiekunów prawnych wyzwaniem jest nowa szkoła ich dzieci. Jak każdy rodzic marzą o tym, żeby ich dziecko znalazło nowych przyjaciół, dobrze się czuło w szkole, mogło zdobywać wiedzę i się rozwijać.

Dla osób dorosłych wyzwaniem bywają także **znalezienie pracy i zapewnienie stabilizacji finansowej**, jak również **bariera językowa**, która utrudnia komunikację, załatwianie spraw urzędowych i udział w życiu szkoły. Do tego dochodzą **trudności adaptacyjne** – konieczność odnalezienia się w nowych normach społecznych i kulturowych.

Warto pamiętać o emocjonalnym wymiarze migracji. Wiele osób doświadcza **tęsknoty za krajem pochodzenia, rodziną i przyjaciółmi**, a także za życiem, które było inne. W wypadku migracji przymusowej, zwłaszcza wojennej, mogą się pojawiać również skutki **traumy**: lęk, niepewność, nadwrażliwość na stres czy trudności w koncentracji. Wiele ukraińskich rodzin jest rozdzielonych z powodu wojny – kobiety z dziećmi, czasem starszymi rodzicami mieszkają w Polsce, podczas gdy inni członkowie rodziny pozostali w Ukrainie, a mężczyźni walczą na wojnie. Takie doświadczenia mają wpływ zarówno na dorosłych, jak i na dzieci.

Ważną rolę w tym zakresie może pełnić w szkole **asystent międzykulturowy** lub **asystentka międzykulturowa**.

Do zadań takiej osoby należy m.in.:

- wsparcie adaptacji, integracji i nauce dzieci migranckich w polskich szkołach,
- pomoc w tłumaczeniach pomiędzy dziećmi i rodzicami cudzoziemskimi a nauczycielami i nauczycielkami, często tłumaczenie obejmuje nie tylko kwestie językowe, ale i kulturowe,
- utrzymywanie kontaktu z rodzicami dzieci migranckich w celu objaśniania realiów polskiej edukacji i umożliwiania komunikacji ze szkołą.

Nie w każdej szkole jest zatrudniona taka osoba. Warto to sprawdzić.

W tej sytuacji niezwykle ważna jest rola społeczności szkolnej, w tym innych rodziców i opiekunów prawnych. Nawet drobne gesty mogą mieć duże znaczenie.

Poznaj kontekst:

- Ilu uczniów dołączyło do szkoły w wyniku trudnej sytuacji w ich krajach pochodzenia (np. wojny, kryzysu)?
- Czy mamy wiedzę o tym, co obecnie dzieje się w krajach, z których pochodzą uczniowie i ich rodziny?
- Czy w szkole pracuje osoba zatrudniona na stanowisku asystenta międzykulturowego?

Czy jesteśmy świadomi doświadczeń, z jakimi mogą przychodzić do szkoły dzieci i ich opiekunowie?

Jak wspierać rodziców / opiekunów prawnych z doświadczeniem migracji i uchodźstwa w środowisku szkolnym?

Traktować jak nowe osoby. W pierwszej kolejności nie skupiajmy się na kraju pochodzenia czy trudnościach komunikacyjnych, tylko na tym, że nasze środowisko jest dla nich nowe. Jeśli nie znają one miejsca (szkoły, dzielnicy, miejscowości), trzeba im je pokazać, jeśli nie rozumieją znaczenia słów lub panujących zasad – trzeba im je wyjaśnić.

Życzliwość i otwartość. Przyjazne powitanie, uśmiech, zaproszenie do rozmowy czy pomoc w pierwszym kontakcie ze szkołą mogą znacząco zwiększyć poczucie bezpieczeństwa. Warto pamiętać, że dla wielu osób nawet prosta rozmowa w nowym języku wymaga czasu, a zainicjowanie jej przez nas będzie okazaniem otwartości.

Język nie ma znaczenia. Warto używać wszelkich języków, które się zna, żeby się porozumieć, wspomagać się gestami, rysunkami i słownikami. Czasem uśmiech jest ważniejszy niż słowa.

Jasna i cierpliwa komunikacja. Warto mówić prostym językiem, unikać skomplikowanych sformułowań, upewniać się, czy druga osoba rozumie przekazywane informacje.

Działanie zamiast mówienia. Pomocne może być wskazywanie praktycznych rozwiązań, na przykład jak korzystać z dziennika elektronicznego, gdzie szukać informacji na stronie szkoły albo gdzie jest sekretariat.

Tworzenie przestrzeni do wzajemnego poznania się. Istotnym działaniem są inicjowane spotkania czy pikniki integracyjne, na których można swobodnie porozmawiać. Wspólne gotowanie albo przyniesienie drobnych rzeczy na piknik klasowy to okazja, żeby się lepiej poznać.

Włączanie w życie społeczności szkolnej. Ważne jest zapraszanie do udziału w wydarzeniach, zachęcanie do współorganizowania inicjatyw klasowych i szkolnych, z założeniem, że możemy się spotkać z odmową. Nie wywierajmy presji, nie okazujmy rozczarowania tym, że ktoś nie skorzystał z okazji.

Dzielenie się wiedzą i doświadczeniem. Wyjaśnianie zasad funkcjonowania szkoły, instytucji wspierających rodziców, ciekawych ofert dla dzieci i młodzieży, informowanie o ważnych terminach, na przykład związanych z egzaminami w szkole, organizowanie spotkań tematycznych dotyczących wychowywania dzieci, zapraszanie gości – to wszystko ułatwia nowym rodzinom odnalezienie się w rzeczywistości szkolnej.

Wspieranie osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa nie wymaga specjalistycznej wiedzy – przede wszystkim istotne są: uważność, empatia i gotowość do bycia obok drugiego człowieka. To codzienne relacje, drobne gesty i otwartość budują wspólnotę, w której każdy może się poczuć bezpiecznie i mieć swoje miejsce.

Proszę pomyśleć o rodzicu / opiekunie prawnym z doświadczeniem migracji, którego znasz ze szkoły...

Czego potrzebuje?

Co mogą Państwo dla niej/niego zrobić jako osoba indywidualna?

Co mogą Państwo zrobić jako grupa rodziców?

Co mogą Państwo zrobić jako rada rodziców?

Propozycje działań dla rad rodziców w szkole podstawowej

Rada rodziców odgrywa ważną rolę w budowaniu otwartej, przyjaznej i włączającej społeczności szkolnej. Tworzy przestrzeń do współpracy, wymiany doświadczeń oraz reprezentuje różne potrzeby wszystkich rodziców i opiekunów prawnych. W szkołach, w których uczą się dzieci z doświadczeniem migracji czy uchodźstwa, funkcja ta jest jeszcze bardziej istotna.

Poniżej przedstawiamy propozycje działań, które mogą wspierać integrację, komunikację i aktywne włączanie wszystkich rodzin w życie szkoły.

1. Przygotowanie przewodnika po szkole

Jednym z najbardziej praktycznych i potrzebnych działań jest przygotowanie **prostego przewodnika dotyczącego zwyczajów i zasad funkcjonowania szkoły**. Dla wielu rodziców i opiekunów prawnych codzienne sprawy, które dla innych są oczywiste, mogą się wydawać niezrozumiałe lub wywoływać stres.

Taki przewodnik może zawierać między innymi:

- informacje dotyczące istotnych miejsc i osób w szkole,
- wyjaśnienie ważnych wydarzeń szkolnych (np. pasowanie na ucznia, apele, uroczystości, zebrania rodziców),
- wyjaśnienie, czym są strój galowy lub strój na WF,
- informacje o składkach i opłatach (np. składka dla rady rodziców, papier do kserokopii materiałów),
- opis zasad korzystania ze świetlicy czy stołówki szkolnej,
- opis zasad zdobywania punktów za wolontariat (szczególnie w klasach 7–8) i udziału w konkursach,
- opis zasad kontaktowania się z wychowawcą, nauczycielami i dyrekcją, jak również z innymi rodzicami / opiekunami prawnymi i radą rodziców,
- informacje o najważniejszych terminach i zwyczajach związanych z rokiem szkolnym (ferie, święta).

Zapytajcie dzieci, zwłaszcza z najmłodszych klas, czego nie wiedziały wcześniej o swojej szkole. Porozmawiajcie z rodzicami lub opiekunami uczniów i uczennic, którzy dołączyli do klasy, zanotujcie te informacje. To nie musi być pięknie wydany poradnik, powinien jednak być napisany **prostym językiem** i zawierać przykłady, w miarę możliwości również zdjęcia. Może

mieć formę krótkiej prezentacji, broszury, pliku PDF lub infografiki. Postarajcie się także przygotować inne wersje językowe przewodnika.

2. Asystent w szkolnych sprawach organizacyjnych

Dla wielu rodziców wyzwanie stanowią kwestie organizacyjne związane z codziennym funkcjonowaniem dziecka w szkole. Rada rodziców może odegrać tu bardzo pomocną rolę, oferując wsparcie w takich obszarach, jak:

- zapisy na obiady szkolne,
- zapisy do świetlicy,
- pomoc w znalezieniu zajęć dodatkowych (pozaszkolnych),
- wyjaśnianie zasad płatności i terminów.

Wsparcie to może przybrać formę dyżurów informacyjnych, przygotowania instrukcji „krok po kroku" lub wskazania osoby kontaktowej, która pomoże w razie trudności – działania te znacząco ułatwiają rodzinom i opiekunom prawnym odnalezienie się w nowej rzeczywistości szkolnej. Taka osoba może pełnić funkcję asystenta/mentora/pomocnika przez określony czas (np. jeden semestr), a następnie przekazać ją kolejnej, na przykład rodzicowi / opiekunowi prawnemu, który sam otrzymał takie wsparcie wcześniej.

3. Organizowanie pikników integracyjnych

Rada rodziców ma duży wpływ na tworzenie przestrzeni do budowania relacji. **Pikniki rodzinne, festyny czy spotkania integracyjne** to doskonała okazja do poznania się, rozmów i wspólnego spędzania czasu. Wydarzenia mogą być tematyczne i odbywać się regularnie (lub spontanicznie).

Takie wydarzenia powinny być:

- **dostępne** dla wszystkich rodzin (możliwość dojazdu do miejsca pikniku komunikacją publiczną lub organizacja transportu dla osób, które nie posiadają samochodów),
- **niskobudżetowe** (składki i opłaty za organizację powinny być minimalne, każdy przynosi coś do jedzenia, jeśli jakaś osoba więcej przygotowuje – warto przekazać jej fundusz na składniki),
- **zróżnicowane kulturowo** (na przykład jedzenie, muzyka, zabawy); nie każdy rodzic będzie chciał podkreślać odrębność kulturową swoją lub dziecka – zanim zaczniemy promować kulturę, trzeba być pewnym, że jest to w zgodne z ich przekonaniami,
- **integrujące** zarówno dzieci, jak i dorosłych (wspólne zabawy, przebieranie się, gry sportowe).

4. Zapraszanie rodziców jako gości, ekspertów i uczestników

Rodzice dysponują ogromnym potencjałem wiedzy, doświadczeń i umiejętności. Warto go zauważać i wykorzystywać, zapraszając do współtworzenia życia szkoły. Można również inicjować spotkania z udziałem gości zaproszonych wśród rodziców i opiekunów prawnych, a innym razem – zaprosić rodzica / opiekuna prawnego na spotkanie w roli słuchacza bez konieczności zabierania głosu. Każda osoba potrzebuje czasu, aby nabrać śmiałości i być gotowa do aktywnego uczestnictwa w większym gronie.

Można organizować różnorodne spotkania, zapraszając rodziców w roli ekspertów, gości, uczestników dyskusji, słuchaczy lub organizatorów czy współorganizatorów, na przykład poprzez:

- zapraszanie rodziców jako gości na zajęcia (opowieści o wykonywanym zawodzie, pasjach, kraju pochodzenia, warsztaty językowe),
- organizowanie spotkań tematycznych (na przykład dotyczących podróży, książek, wychowywania dzieci i tym podobnych),
- zachęcanie do prowadzenia własnych warsztatów lub prezentacji,
- organizowanie spotkań integracyjnych w mniejszym gronie (na przykład kawa dla rodziców),
- działania wspierające nowe w szkole rodziny (na przykład system „rodzic–opiekun" dający wsparcie na początku edukacji nowego ucznia/uczennicy w szkole),
- wprowadzenie zwyczaju powitania nowych uczniów i ich rodzin w szkole.

Warto także zadbać o obecność nieformalnych tłumaczy – osób, które w razie potrzeby mogą pomóc w tłumaczeniu lub wyjaśnieniu kontekstu.

Dobrą praktyką jest wprowadzanie spotkań do już istniejącego kalendarza szkolnego, na przykład poprzez zapraszanie rodziców / opiekunów prawnych do udziału w cyklicznych wydarzeniach (takich jak spotkania z ciekawymi ludźmi), szczególnie jeśli pochodzą z innych krajów lub mają interesujące hobby czy zawód.

5. Włączanie rodziców w organizację wydarzeń szkolnych

Rada rodziców może aktywnie wspierać i współorganizować wydarzenia, które budują otwartość i szacunek dla różnorodności, takie jak:

- dzień języków obcych,
- dzień wielu kultur,
- wydarzenia integracyjne lub edukacyjne dotyczące różnorodności.

Ważne, aby zapraszać do współpracy wszystkich rodziców i opiekunów prawnych – również tych, którzy na początku mogą być mniej aktywni. Wspólne działania sprzyjają budowaniu relacji i poczucia współodpowiedzialności za szkolną społeczność.

Kiedy świętować?	
Europejski Dzień Języków	**26 września**
Światowy Dzień Różnorodności Kulturowej dla Dialogu i Rozwoju	**21 maja**
Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego	**21 lutego**

6. Wspieranie komunikacji w grupach rodzicielskich

Istotną rolę w codziennej komunikacji odgrywają grupy klasowe (na przykład na WhatsAppie czy Messengerze). To przestrzeń, która może być bardzo pomocna – ale tylko wtedy, gdy jest otwarta i dostępna dla wszystkich.

Rada rodziców może zachęcać do przyjmowania dobrych praktyk komunikacyjnych, takich jak:

- używanie prostego, zrozumiałego języka,
- wyjaśnianie skrótów, pojęć i zwyczajów szkolnych,
- zapraszanie wszystkich rodziców do wypowiadania się,
- stosowanie ankiety jako narzędzia, z użyciem którego każdy może zagłosować, jaka opcja mu odpowiada,
- unikanie wykluczających żartów czy niezrozumiałych odniesień,
- poza komunikacją na grupie – organizowanie nieformalnych spotkań, które pozwalają lepiej się poznać,
- zachęcanie do zadawania pytań, nawet takich, które dla innych mogą się wydawać oczywiste.

Plan akcji

Proszę zaplanować jedno nieduże działanie na najbliższe pół roku, które może wesprzeć dzieci i rodziców / opiekunów prawnych z doświadczeniem migracji/uchodźstwa w waszej szkole.

☐ Kogo Państwo włączą? Jaką rolę Państwo zaproponują tym osobom?

☐ Co chcą Państwo osiągnąć?

☐ Kiedy? W jakim czasie odbędzie się to działanie?

☐ Co jest potrzebne do realizacji?

Podsumowanie

Warto zaplanować jedno niewielkie, konkretne działanie raz na kilka miesięcy, które realnie wesprze dzieci i rodziców / opiekunów prawnych z doświadczeniem migracji lub uchodźstwa w Państwa społeczności szkolnej. Nie musi to być duży projekt – może to być jedno spotkanie, ważne, aby było przemyślane, możliwe do wdrożenia i odpowiadało na rzeczywiste potrzeby tych osób, wzmacniając ich poczucie przynależności do nowej społeczności.
W pozostałych działaniach rady rodziców należy brać pod uwagę obecność i pozostałe potrzeby dzieci i ich rodziców / opiekunów prawnych z innych krajów.
Warto pamiętać o tym, aby:

- uwzględniać inne potrzeby rodziców / opiekunów prawnych i ich dzieci z doświadczeniem migracji,
- przekazywać ważne informacje w prosty sposób,
- upewniać się, czy informacja dotarła i została zrozumiana,
- zapraszać nowych rodziców / opiekunów prawnych do rozmów,
- pytać, czy dziecko potrzebuje pomocy,
- zapraszać rodziców / opiekunów prawnych i dzieci z doświadczeniem migracji do wspólnych działań, nie traktując odmowy jako braku zainteresowania czy zaangażowania.

Budowanie otwartej i przyjaznej społeczności szkolnej to proces, który opiera się na codziennej współpracy i uważności na potrzeby innych.

Rada rodziców, działając z myślą o wszystkich rodzinach, może w istotny sposób wpływać na to, aby szkoła była miejscem bezpiecznym, wspierającym i naprawdę wspólnym.

W skrócie: czym jest rada rodziców? (PL / UKR / RU / ENG / ESP)

PL

W skrócie: czym jest rada rodziców?

Rada rodziców to grupa rodziców / opiekunów prawnych wybranych przez innych rodziców uczniów danej szkoły. Reprezentuje ona wszystkich rodziców w kontaktach z dyrekcją i nauczycielami oraz pomaga współtworzyć szkolną społeczność.

Aktywność w radzie rodziców ma charakter społeczny (wolontariacki). Jej członkowie i członkinie działają dobrowolnie i nie otrzymują wynagrodzenia za swoją działalność. Angażują swój czas i doświadczenie, aby wspierać szkołę oraz działać na rzecz wszystkich uczniów i uczennic.

Rada rodziców dba o to, aby głos rodziców i opiekunów prawnych był słyszany, wspiera inicjatywy służące dzieciom, pomaga rozwiązywać problemy oraz współpracuje ze szkołą przy podejmowaniu ważnych decyzji dotyczących uczniów i uczennic. Może także organizować wydarzenia i projekty integrujące społeczność szkolną.

Członkowie rady są wybierani przez rodziców na początku roku szkolnego. Każdy rodzic / opiekun prawny może kandydować i angażować się w jej pracę. Dzięki współpracy rodziców / opiekunów prawnych, nauczycieli i dyrekcji szkoła staje się bardziej przyjaznym, bezpiecznym i otwartym miejscem dla wszystkich uczniów i ich rodzin.

UKR

Коротко: що таке Батьківська рада?

Батьківська рада — це група батьків або законних опікунів, яких обирають інші батьки учнів школи. Вона представляє всіх батьків у взаємодії з адміністрацією та вчителями, а також допомагає розвивати шкільну спільноту.

Діяльність у Батьківській раді є громадською та добровільною. Її члени працюють на волонтерських засадах і не отримують винагороди. Вони присвячують свій час і досвід підтримці школи та роботі на благо всіх учнів.

Батьківська рада дбає про те, щоб голос батьків був почутий, підтримує ініціативи для дітей, допомагає вирішувати проблеми та співпрацює зі школою щодо важливих рішень, які стосуються учнів. Вона також може організовувати заходи та проєкти, що об'єднують шкільну спільноту.

Членів Ради обирають батьки на початку навчального року. Кожен із батьків може висунути свою кандидатуру та долучитися до її роботи. Завдяки співпраці батьків, учителів і адміністрації школа стає більш дружнім, безпечним і відкритим місцем для всіх учнів та їхніх родин.

RU

Кратко: что такое Родительский совет?

Родительский совет — это группа родителей или законных представителей, избранных другими родителями учащихся школы. Он представляет интересы всех родителей во взаимодействии с администрацией и учителями, а также помогает формировать школьное сообщество.

Работа в Родительском совете носит общественный и добровольный характер. Его члены работают на волонтёрской основе и не получают вознаграждения. Они посвящают своё время и опыт поддержке школы и деятельности в интересах всех учеников.

Родительский совет заботится о том, чтобы мнение родителей было услышано, поддерживает инициативы для детей, помогает решать возникающие вопросы и сотрудничает со школой при принятии важных решений, касающихся учащихся. Совет также может организовывать мероприятия и проекты, объединяющие школьное сообщество.

Члены Совета избираются родителями в начале учебного года. Каждый родитель может выдвинуть свою кандидатуру и участвовать в его работе. Благодаря сотрудничеству родителей, учителей и администрации школа становится более дружелюбным, безопасным и открытым местом для всех учеников и их семей.

ENG

In brief: What is the Parents' Council?

The Parents' Council is a group of parents or legal guardians elected by other parents of the school's students. It represents all parents in communication with the school management and teachers and helps build a strong school community.

Participation in the Parents' Council is voluntary and unpaid. Its members work on a volunteer basis and do not receive any remuneration. They contribute their time and experience to support the school and work for the benefit of all students.

The Parents' Council ensures that parents' voices are heard, supports initiatives that benefit children, helps address problems, and cooperates with the school on important decisions concerning students. It may also organize events and projects that bring the school community together.

Council members are elected by parents at the beginning of the school year. Any parent can stand for election and become involved in its activities. Through cooperation between parents, teachers, and school leadership, the school becomes a more welcoming, safe, and open place for all students and their families.

ESP

En resumen: ¿qué es el Consejo de Padres?

El Consejo de Padres es un grupo de padres, madres o tutores legales elegido por los demás padres de los alumnos de la escuela. Representa a todas las familias en sus relaciones con la dirección y el profesorado, y contribuye a fortalecer la comunidad escolar.

La participación en el Consejo de Padres es voluntaria y no remunerada. Sus miembros trabajan de forma altruista y no reciben ninguna compensación económica. Dedican su tiempo y experiencia a apoyar a la escuela y a trabajar en beneficio de todos los alumnos.

El Consejo de Padres vela por que la voz de las familias sea escuchada, apoya iniciativas en favor de los niños, ayuda a resolver problemas y colabora con la escuela en decisiones importantes relacionadas con los estudiantes. También puede organizar eventos y proyectos que fomenten la integración de la comunidad escolar.

Los miembros del Consejo son elegidos por los padres al inicio del año escolar. Cualquier padre, madre o tutor puede presentarse como candidato y participar en su labor. Gracias a la colaboración entre familias, docentes y dirección, la escuela se convierte en un lugar más acogedor, seguro y abierto para todos los alumnos y sus familias.

